AfricaCDC
Centres for Disease Control
and Prevention

Kulinda Afya ya Afrika

Mkakati wa Kuwashirikisha na Kuwahusisha Vijana Katika Afya ya Ulimwenguni

2025-2028

Vituo vya Afrika vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa
Ring road, 16/17, Haile Garment Square,
S.L.P. 3243, Addis Ababa, Ethiopia,
Simu: +215 (0) 11 551 77 00,
Faksi: +251(0) 11 551 78 44

Afrika CDC ni shirika la afya linalojiendesha la Umoja wa Afrika lilioanzishwa ili kuunga mkono mipango ya afya ya umma ya Nchi Wanachama na kuimarisha uwezo wa taasisi zao za afya ya umma kugundua, kuzuia, kudhibiti; na kukabiliana haraka na kwa ufanisi kwa vitisho vya magonjwa.

Kulinda Afya ya Afrika

www.africacdc.org @africacdc

Picha ya jalada: Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC. Novemba 2023 - Lusaka, Zambia.
Picha: Mirror Multimedia Communications na Bruyante Media
Mpangilio: Muundo wa Laughing Gas

Yaliyomo

06 Utangulizi
07 Shukrani
08 Muhtasari

11 Historia na muktadha
11 Jukumu la vijana katika afya ya umma barani Afrika
19 Mpango wa Mkakati wa Africa CDC (2023-2027) na Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma kwa Afrika

25 Sura ya 1: Kuhusu mkakati
25 Lengo la mkakati
26 Pendekezo la thamani
27 Kanuni Zinazoongoza
29 Mamlaka ya taasisi

33 Sura ya 2: Malengo ya kimkakati
34 Lengo la 1 la kimkakati: Mifumo ya Ushirikishaji wa Vijana
35 Lengo la 2 la kimkakati: Fursa Zinazoweza Kufikiwa na Zinazojumuisha
36 Lengo la 3 la kimkakati: Ushirikiano unaoongozwa na Vijana
37 Lengo la 4 la kimkakati: Ukuzaji wa Vipaji/Utendakazi
38 Lengo la 5 la kimkakati: Kufadhili Mipango Inayoongozwa na Vijana

41 Sura ya 3: Mazingira yanayowezesha
41 Washirikishi na Wawezeshaji
43 Wajibu na majukumu

47 Sura ya 4: Ufuatiliaji na tathmini
49 Je, mafanikio yanaonekanaje?

51 Kiambatisho cha 1: Miradi Muhimu Iliyopendekezwa

Orodha ya Vifupisho

Africa CDC: Vituo vya Afrika vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa

AU: Muungano wa Afrika

AUC: Tume ya Muungano wa Afrika

CPHIA: Mkutano wa Afya ya Umma barani Afrika

COVID-19: Maradhi ya Virusi vya Korona-19

HIV/UKIMWI: Virusi vya Upungufu wa Kinga Mwilini /Upungufu wa Kinga Mwilini

NPHO: Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma

RECs: Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda

SDGs: Malengo ya Maendeleo Endelevu

SRHR: Haki za Ujinsia na Uzazi

UN: Umoja wa Mataifa

UHC: Bima ya Afya kwa Wote

WHO: Shirika la Afya Duniani

YAT4H: Kundi la Vijana la Ushauri kuhusu Afya

YPC: Kongamano la Awali la Vijana

NDIYO! Afya: Mkakati wa Kuwashirikisha na Kuwahusisha Vijana Katika Afya ya Ulimwenguni

Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC. Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

Utangulizi

Idadi ya vijana inayoongezeka kote barani Afrika inawakilisha uwezo kubwa wa uvumbuzi, uthabiti, na maendeleo. Tunapoingia katika miaka ya 2025 hadi 2028, Afrika inajipata katika wakati muhimu ambapo nishati, ubunifu, na ustadi wa vijana unaweza kwa kiasi kikubwa kuunda mustakabali wa afya ya kimataifa. Vituo vya Afrika vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa (Africa CDC) vinatambua uwezo huu mkubwa na wamejitolea kukuza mazingira ambapo vijana sio wanufaika tu bali washiriki amilifu na viongozi katika mipango ya afya ya kimataifa.

Mkakati wa Africa CDC wa Kuwashirikisha na Kuwahusika Vijana katika Afya ya Ulimwenguni (2025-2028) ni uthibitisho wa ushiriki wetu na kujitolea kwa ujumuishaji na uwezeshaji wa vijana. Unasisitiza imani yetu kwamba vijana ni washikadau wakuu katika jitihada za usalama wa afya, usawa na ustahimilivu. Mkakati huu unalenga kuunda fursa zinazofaa kwa vijana kuchangia na kufaidika na sera za afya, mipango, na ubunifu.

Katika kuandaa mkakati huu, tumeshirikiana na vijana kutoka asili na uzoefu tofauti, kuhakikisha kwamba sauti zao sio tu kwamba zinasikika bali ni muhimu katika upangaji na michakato yetu ya utekelezaji. Tunaelewa kwamba changamoto za karne ya 21—kuanzia magonjwa ya milipuko hadi mabadiliko ya hali ya hewa—zinahitaji mbinu shirikishi na ya vizazi vingi. Kwa kushirikisha vijana, tunawekeza katika siku zijazo ambapo mifumo ya afya ni thabiti, jumuishi, na inayoweza kubadilika. Mkakati huo unaonyesha njia wazi za ushiriki wa vijana, ikiwemo kuunda mazingira inayowezesha sera, majukwaa jumuishi ya mazungumzo na uvumbuzi, kuwezesha ushirika, fursa za kujenga uwezo, na njia endelevu za ufadhili kwa vijana wa Kiafrika wanaofanya mabadiliko katika afya ya umma. Imeundwa ili kutumia nguvu ya vijana barani Afrika, kuwapa zana, maarifa, na fursa za kuendesha mipango inayoathiri afya kwa njia chanya.

Tunapoanza safari hii, tunatoa wito kwa serikali, mashirika ya kimataifa, mashirika ya kiraia na sekta binafsi kuungana nasi. Kwa pamoja, tunaweza kujenga Afrika yenye afya na mafanikio zaidi ambapo vijana wako mstari wa mbele katika uongozi wa afya duniani.

Tuna imani kwamba kwa utekelezaji wa mkakati huu, tutashuhudia zama za mabadiliko ambapo michango ya vijana katika afya ya kimataifa inatambulika na kuimarishwa. Huu sio waraka wa kimkakati tu bali ni harakati kuelekea mustakabali jumuishi zaidi na wenye athari chanya kwa wote. Kwa niaba ya Africa CDC, natoa shukurani zangu za dhati kwa vijana wote ambao wamechangia kuendeleza mkakati huu. Maarifa, shauku, na kujitolea kwako ni nguvu zinazoendesha mpango huu. Tusonge mbele pamoja, tukiwa tumeungana katika maono yetu (Agizo Jipya la Afya ya Umma) kwa Afrika iliyo salama na yenye afya na dunia yenye afya.

Mheshimiwa Dkt Jean Kaseya
Mkurugenzi Mkuu wa Africa CDC

Shukrani

Vituo vya Afrika vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa (Africa CDC) vingependa kutambua na kushukuru kila mtu ambaye alijitahidi kuunda **Mkakati wa Africa CDC wa Kuwashirikisha na Kuwahusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni (2025-2028).** Mkakati huu uliandaliwa kulingana na Mpango Kimkakati wa CDC wa Afrika 2023-2027 na Agizo Jipya la Afya ya Umma kwa Afrika, ili kuunda mazingira inayowezesha sera kwa vijana barani Afrika kuchangia ipasavyo kuunda usanifu wa afya wa bara hili.

Ninatambua juhudi za Africa CDC Ag. Naibu Mkurugenzi Mkuu, Dk. Raji Tajudeen kwa kuongoza marekebisho ya rasimu za kuandaa Mkakati huu. Pia ninawashukuru Wakuu wa Vitengo vya CDC barani Afrika na wajumbe wao kwa miongozo na michango yao muhimu. Shukrani za pekee kwa timu kutoka Ofisi ya GIZ ya Muungano wa Afrika, ikiongozwa na Bw. Ibraheem Sanusi, Mkuu wa Mradi wa SCPRA kwa msaada wao mkubwa wa kiufundi na kifedha. Hatimaye, ninaupongeza sana uongozi wa timu ya Kitengo cha Vijana ya Africa CDC kwa kuongoza mchakato huo pamoja na mbinu shirikishi ya hali ya juu na maoni ya kiufundi kutoka kwa Idara nyingine, Washirika, Vijana wataalamu na Mashirika ya Kiraia (Wakfu wa Vijana wa Maendeleo, Elimu na Uongozi), Timu ya Ushauri ya Vijana ya Afrika CDC kuhusu Afya (YAT4H) 2022 na Wajumbe wote wa Vijana wa Kabla ya Kongamano la 2023, katika uundaji wa Mkakati huu.

Juhudi zako za ushirikiano katika kuunda mfumo huu wa kimkakati bila shaka zitafungua za ushirikishwaji wenye maana wa vijana, masuluhisho ya kibunifu na athari endelevu katika nyanja ya afya ya umma kote Afrika na kwingineko. Kwa kutambua umuhimu wa kuhusisha sauti na mitazamo ya vijana, unaleta mabadiliko chanya na kutia moyo kizazi kipya cha viongozi wa huduma za afya. Asante kwa bidii yako, maono, na ustahimilivu katika kuunda mbinu inayojumuisha utofauti, ujumuishaji na ubora. Kujitolea kwako katika kuendeleza afya ya kimataifa kupitia uwezeshaji wa vijana huweka mfano mzuri kwetu sote.

Kwa shukrani kubwa,

Mheshimiwa Dr Jean Kaseya
Mkurugenzi Mkuu wa Africa CDC

Muhtasari

Vijana wa Afrika, wenye umri wa miaka 15-35 na wanaojumuisha zaidi ya asilimia 65 ya wakazi wa bara hili, wana jukumu muhimu katika kutatua changamoto za kiafya kama vile VVU/UKIMWI, Malaria, na janga la hivi karibuni la COVID-19. Suluhu zao za kibunifu na ushiriki wao katika mifumo ya afya na mipango ya kufikia jamii ni muhimu katika kujenga Afrika iliyo salama na yenye afya bora, pamoja na kuafikia usalama wa afya duniani. Hata hivyo, licha ya michango yao, bado hawajawakilishwa, sauti zao zikiwa hazijasikika kwa kiasi kikubwa na mara nyingi mawazo yao hupuuzwa katika uongozi wa afya ya umma, sera, na nafasi za kufanya maamuzi.

Vituo vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa Barani Afrika (Africa CDC), kama shirika la afya la bara lililoanzishwa ili kuimarisha uwezo wa Nchi Wanachama kugundua, kuzuia, na kukabiliana haraka na kwa ufanisi vitisho vya magonjwa, vinatambua thamani ambayo vijana huleta katika kuendeleza usalama wa afya katika bara na kimataifa. Vijana wa Kiafrika, wanaoonyesha ari ya uvumbuzi, utetezi, na ushiriki, na uelewaji wa kiasili wa changamoto za kipekee za jamii zao, ni washirika muhimu kwa juhudi za kukuza afya za Africa CDC, uvumbuzi wa afya na uzuiaji wa magonjwa.

Ili kuhakikisha kwamba vijana wanashiriki kikamilifu katika nyanja zote za mpango wa afya, ikiwa ni pamoja na usimamizi, ni muhimu kutumia uwezo wao kamili kwa ajili ya usalama wa afya na ustawi. Kwa kutambua hili, Africa CDC imekuwa ikiwashirikisha vijana wa Kiafrika kupitia mipango kama vile Mpango wa Bingwa wa Chanjo ya COVID-19 wa Muungano wa Afrika (AU), Kundi la Vijana la Ushauri kuhusu Afya la Africa CDC (YAT4H), na kongamano la Awali la Vijana (YPC).

Hati hii inawasilisha Mkakati wa Africa CDC wa Ushirikishishaji na Uhusishaji wa Vijana katika Afya ya Ulimwenguni, ambao unajumuisha juhudi za awali za ushirikishaji wa vijana za Africa CDC ili kuunda mazingira ya kuwepo kwa sera wezeshi za ushirikishwaji wa vijana na uongozi ndani ya Africa CDC na asasi za afya ya umma barani Afrika kwa ujumla.

Mkakati wa Kuwashirikisha na Kuwahusisha Vijana Katika Afya ya Ulimwenguni, umeundwa kuhamasisha, kuwawezesha, na kuwashirikisha vijana wa Kiafrika katika kuunda mustakabali wa afya ya umma wa bara. Mkakati huu una malengo tano muhimu, yalioandaliwa, na kuboreshwa kupitia mchakato wa mashauriano ya kina na wawakilishi wa Idara za Africa CDC, YAT4H, wajumbe wa vijana katika Africa CDC, YPC 2023, na wataalamu wengine vijana wa afya ya umma kutoka nchi mbalimbali wanachama wa Muungano wa Afrika.

Malengo ya kimkakati ni:

Mifumo ya Ushirikishaji wa Vijana:

Anzisha mfumo wa kujumuisha ushiriki wa vijana wenye maana katika kazi za CDC za Afrika na Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma.

Nafasi Zinazoweza Kufikiwa na Zinazojumuisha:

Buni nafasi zinazoweza kufikiwa (halisi na dijitali) kwa ajili ya ushirikiano wa vijana na kubadilishana maarifa.

Ushirikiano unaoongozwa na Kupangwa na Vijana:

Wezesha ushirikiano na mipango inayoongozwa na vijana katika afya ya umma kupitia ushirikiano na utoaji wa rasilimali.

Ukuzaji wa Vipaji/Wafanyakazi wa Vijana:

Ongeza idadi ya wafanyakazi wa afya ya umma kwa kuendeleza uwezo kupitia mafunzo, ushauri, ushirika na ufadhili wa masomo.

Kufadhili Mipango Inayoongozwa na Vijana:

Anzisha mifumo endelevu ya ufadhili kwa mipango na uvumbuzi unaoongozwa na vijana.

Ushirikishaji na Uhusishaji wa Vijana wa Africa CDC katika Mkakati wa Afya Uliwenguni ndiyo wa kwanza wa aina yake, unaolenga kuwaingiza vijana wa Kiafrika katika ngazi zote za utoaji, usimamizi na uongozi huduma za afya barani Afrika. Unawatambua vijana wa Kiafrika kama viongozi wa sasa na wanaoleta mabadiliko ambao tayari yanachangia mustakabali wa afya ya jamii zao.

Africa CDC inatoa wito kwa nchi wanachama, washirika, na vijana kujiunga nasi tunapofanya kazi pamoja kuelekea Afrika ambapo vijana wanashirikishwa kama washirika wenza na kubuni na kuhakikisha kuafikiwa kwa bara salama, lenye afya, na lenye ustawi kwa wote.

I AM A BINGWA
GET VACCINA
FIGHT
COVID-19
PROTECT
AFRICA
Africa CDC
Saving Lives
and Livelihoods
in partnership with
mastercard foundation

Historia na muktadha

JUKUMU LA VIJANA KATIKA AFYA YA UMMA BARANI AFRIKA

Ili kuboresha afya ya Afrika na kuimarisha afya ya umma na sera katika bara, kushirikisha vijana ni muhimu. Afrika **ina idadi kubwa ya vijana, na watu wenye umri wa miaka 15-35 wanaojumuisha zaidi ya asilimia 65 ya jumla** ya idadi ya watu barani.[1] (umri uliofafanuliwa katika Mkataba wa Vijana wa Bara Afrika)[2]. Kikundi hiki cha idadi ya watu kina jukumu muhimu katika kushughulikia changamoto za kiafya kama vile VVU/UKIMWI, malaria, na janga la hivi karibuni la COVID-19.

Mafunzo ya kanda ya Afrika Mashariki ya AU Bingwa
Novemba 2022 - Dar es Salam, Tanzania

[1]Shirika la Afya Duniani, 2022. Takwimu za Afya Duniani 2022: Kufuatilia afya kwa SDGs, Malengo ya Maendeleo Endelevu. Imetolewa kutoka https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics

[2]Muungano wa Afrika, 2019. Mkataba wa Vijana wa Afrika. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://au.int/en/treaties/african-youth-charter [Ilifikiwa 02 Januari 2024].

Ushirikiano huu utakuwa muhimu katika kuboresha matokeo ya afya katika bara zima. Kiwango cha wastani cha maisha barani Afrika ni chini ya miaka minane kuliko wastani wa kimataifa (miaka 64 barani Afrika ikilinganishwa na miaka 72 kimataifa)[3] , Kiwango cha vifo vya watoto wachanga barani Afrika (47/1000) ni karibu mara mbili ya wastani wa kimataifa[4], na bara la Afrika linapambana na kuenea kwa magonjwa ya kuambukiza - asilimia 94 ya visa na vifo vya malaria duniani hutokea barani Afrika.[5]

Hali hii ya kusalia nyuma inasababishwa na sababu nyingi za msingi. Huduma za afya za ghRm nafuu bado ni changamoto kubwa barani Afrika huku asilimia ya watu wanaolipa kutoka mfukoni ili kupokea huduma za afya ikiwa mara mbili ya wastani wa kimataifa. Kuna uhaba mkubwa wa wahudumu wa afya – Barani Afrika kuna wastani wa wafanyakazi wa afya 1.55 kwa kila watu 1,000[6], idadi ambayo iko chini sana ya kiwango cha chini kilichopendekezwa na Shirika la Afya Ulimwenguni (WHO) cha wafanyakazi wa afya 4.45 kwa kila watu 1,000. Upatikanaji wa huduma za afya ni mdogo, na ni asilimia 23 tu ya watu Baranu Afrika wanaoishi ndani ya umbali wa kilomita tano kutoka kituo cha huduma za afya ya msingi.[7] Viwango vya chini vya elimu ya afya miongoni mwa watu vinaweza pia kuwa kikwazo kwa mazoea ya kuzuia magonjwa na kutafuta huduma kwa wakati ufaao. Changamoto hizo zinazidishwa na mifumo dhaifu na isiyofaa ya kiafya ambayo inakabiliwa na ukosefu wa uwekezaji na uvumbuzi.

Mkutano wa Teknolojia ya Afya wa Afrika. Oktoba 2024 - Kigali, Rwanda

[3]UNFPA, 2021. Ushirikiano wa Maana wa Vijana (MAYE) wakati wa kukabiliana na magonjwa ya milipuko. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://wcaro.unfpa.org/en/publications/meaningful-adolescent-and-youth engagement-maye-during-responses-epidemics-and-pandemics

[4]Benki ya Dunia, 2021. Kiwango cha vifo vya watoto wachanga (kwa kila watoto 1,000 waliozaliwa) - Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara. Retrieved from https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.IMRT.IN?locations=ZG

*[5]Shirika la Afya Duniani, 2021. *Ripoti ya Kimataifa ya Malaria 2021*. Imetolewa kutoka https://www.who.int/teams/global-malaria-programme/reports/world-malaria-report-2021*

[6]Ahmat A, Okoroafor SC, Kazanga I, et al. (2022). Hali ya wafanyakazi wa afya katika Kanda ya Afrika ya WHO: matokeo ya utafiti wa sehemu mbalimbali. BMJ Glob Health. 7(Suppl 1): e008317. doi:10.1136/bmjgh-2021-008317.

[7]Shirika la Afya Duniani, 2016. Mkakati wa Kimataifa wa Rasilimali Watu kwa Afya: Wafanyakazi 2030. Imetolewa kutoka https://www.who.int/hrh/resources/pub_globstrathrh-2030/en/

Asilimia 65
ya jumla ya idadi ya watu barani Afrika ni kati ya umri wa miaka 15-35

47
kati ya 1000 Kiwango cha vifo vya watoto wachanga katika bara ni karibu mara mbili ya wastani wa kimataifa.

Asilimia 94
of the global malaria cases and deaths are recorded in Africa ya visa na vifo vya malaria duniani vimerekodiwa barani Afrika

Mhudumu 1.5
wa afya dhidi ya WHO alipendekeza kiwango cha chini cha watu 4.45 kwa kila watu 1000

Asilimia 23
ya wakazi wa Afrika wanaishi ndani ya kilomita 5 mbali na kituo cha afya cha msingi

64
Wastani wa umri wa kuishi katika Afrika ni miaka nane chini ya wastani wa kimataifa

Kuwepo kwa vijana ambao wameelimishwa na kuwezeshwa kushiriki kikamilifu katika kuhakikisha kuwepo kwa afya bora barani kutakuwa muhimu katika kukuza afya endelevu kwa vizazi vijavyo. Ili kukabiliana na masuala mengi na magumu ya kiafya yanayolikabili bara la Afrika, ni muhimu kwa vijana kuchukua jukumu kubwa katika kutetea, kuongoza na kutekeleza mipango ya afya ya umma, pamoja na kujiandaa kwa vitisho vya siku zijazo. Kwa kuchukua jukumu hili, vijana huchangia ustawi wa umma, hivyo kujenga msingi wa Afrika yenye afya na stahimilivu zaidi.

Ajenda ya AU ya 2063 na Ajenda ya Umoja wa Mataifa (UN) 2030, pamoja na matarajio yao na Malengo ya Maendeleo Endelevu (SDGs), yamejikita katika kanuni ya ushirikishwaji, iliyojumuishwa na msemo wa 'usimuache mtu yeyote nyuma'. Vijana lazima waunganishwe na kuhusishwa vizuri katika masuala yote ya maisha na mustakabali wao. Ushiriki wao wa pamoja ni msingi wa lengo la kimataifa la kutokomeza umaskini katika udhihirisho wake wote, kupambana na ubaguzi na kutengwa, na kupunguza mapengo ya ukosefu wa usawa na mazingira magumu. Kwa kuzingatia idadi kubwa ya vijana barani Afrika, kutoa kipaumbele kwa ushirikishwaji wao katika kulinda afya ya watu kutawawezesha na kuhakikisha ufuatiliaji kamili, wa haki na mafanikio ya maendeleo endelevu.

MASUALA MUHIMU YA KIAFYA YANAYOATHIRI VIJANA BARANI AFRIKA

Katika uchunguzi uliofanywa kama sehemu ya mchakato wa mashauriano kwa ajili ya kubuni Mkakati wa AfricA CDC wa ***Ushirikishaji na Uhusishaji wa Vijana katika Afya ya Ulimwenguni****, watu waliohojiwa walibainisha afya ya uzazi, matumizi mabaya ya madawa ya kulevya, afya ya akili, na VVU/UKIMWI kuwa masuala makuu ya afya yanayoathiri vijana barani Afrika.*

Kulingana na Shirika la Afya Ulimwenguni (WHO), nusu ya watu wazima wanaougua magonjwa ya akili huanza wakiwa na umri wa miaka 14, lakini wengi wao hawajulikani na hawapati matibabu.[8] VVU/UKIMWI miongoni mwa vijana bado ni changamoto. Katika Afrika kusini mwa jangwa la Sahara, wasichana matineja na wanawake wachanga walikuwa na zaidi ya asilimia 77 ya maambukizi mapya miongoni mwa vijana wenye umri wa miaka 15-24 mwaka 2022 na walikuwa na uwezekano wa zaidi ya mara tatu kupata virusi vya VVU kuliko wenzao wa kiume.[9]

Matatizo mengine ya kiafya yanayoathiri vijana ni pamoja na Magonjwa yasiyoambukizwa (NCDs), na unyanyasaji wa kingono na kijinsia. Kulingana na WHO, NCDs yalichangia asilimia 37 ya vifo vyote barani Afrika mnamo 2019, kutoka asilimia 22 mnamo 2000[10].

Umri wa miaka 14

nusu ya matatizo yote ya afya ya akili ambayo yatashuhudiwa katika utu uzima yanakua

77%

ya maambukizo mapya ya HIV miongoni mwa vijana wenye umri wa miaka 15-24 katika nchi za Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara mwaka 2022 walikuwa miongoni mwa wasichana waliobalehe na wanawake vijana.

Asilimia 37

ya vifo vyote barani Afrika mwaka 2019 vilitokana na NCDs. Idadi hii imeonyesha ongezeko kubwa kutoka asilimia 22 mwaka 2000.

[8]WHO, 2023. Afya ya Vijana Wanaobalehe na Vijana Wanaokua Watu Wazima. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions [Ilifikiwa 01 Machi 2024]

[9]UNAIDS, 2023. Jarida la Habari ya Takwimu za VVU na UKIMWI Duniani. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf [Accessed 2024]

[10]WHO, 2022. Shirika la Afya Duniani (WHO) la Kufuatilia Maendeleo ya Magonjwa Yasiyoambukizwa. (Mtandaoni) Inapatikana kwenye: https://iris.who.int/handle/10665/353048

Vijana wanafanya nini?

Katika Africa CDC, jukumu la vijana linahusisha mambo mengi na muhimu. Vijana wana ari ya uvumbuzi, utetezi, na ushiriki wa vitendo ambao ni muhimu kwa maendeleo ya afya ya umma katika bara zima. Wao si tu walengwa wa sera za afya; wao ni wachangiaji kupitia vitendo na uvumbuzi, wanaofikia jamii ambazo mashirika makubwa yanatatizika kuzifikia. Barani Afrika, vijana wako mstari wa mbele katika kutafuta suluhu za changamoto za kiafya za bara hili.

Vijana wa Kiafrika wanaoongoza utetezi, uanaharakati, na sera:

Vijana wa Kiafrika ni watetezi wenye nguvu wa afya ya umma. Kwa kuongezeka kwa ufikiaji wa teknolojia na mitandao ya kijamii, wameunganishwa zaidi na kufahamishwa, wakiwa na ufahamu mkubwa na uanaharakati kuhusu maswala ya afya ya umma, kuanzia majanga ya kiafya hadi magonjwa ya chamuko. Wanakuza masuala muhimu ya afya, yanayoathiri maoni ya umma na sera kupitia kubuni ujumbe unaoeleweka na kuusambaza. Iwapo watatumika kikamilifu, sauti, kutetea haki za afya, usisitizaji wa kuboreshwa kwa upatikanaji wa huduma bora za afya, na huhakikisha kuwa sera za afya; vitakidhi mahitaji ya makundi yote ya watu, si tu rika zao, bali pia wazazi wao na jamii kwa ujumla.

Ushiriki wao pia ni muhimu katika kubuni sera. Umuhimu wa kujumuisha sauti za vijana katika kubuni sera za afya una faida kubwa, kwani hutoa mitazamo ya sasa na inayofaa inayoongoza kwa sera na hatua bora, ya gharama nafuu na yenye mafanikio. Kwa kuwashirikisha vijana katika michakato hii katika ngazi zote, sera zitakuwa kamilifu na zinazoakisi uzoefu na mahitaji mbalimbali ya Waafrika.

Vijana wakiongoza ushiriki wa jamii:

Vijana Waafrika ni wa maana katika kukuza afya katika jamii na kuzuia magonjwa. Majukumu yao yanaanzia kutoa kuhamasisha watu kwa ajili ya kampeni za afya hadi kwenye mstari wa mbele wa dharura za afya ya umma. Wameunda mashirika, vyama na mitandao katika ngazi za jamii, kitaifa, kikanda, na bara ili kushughulikia changamoto za pamoja za kiafya na kuandaa na kuongoza kampeni za uhamasishaji wa jamii kushughulikia masuala mahususi yanayohusiana na afya, kama vile afya ya ujinsia na uzazi, VVU/UKIMWI, kudhibiti viini sugu, na COVID-19.

Kama watu wa kujitolea, wawasilianaji, na wahamasishaji, vijana wameonyesha uwezo usio wa kawaida wa kuungana na jamii, kusambaza taarifa muhimu, na kushiriki kikamilifu

katika huduma za ugavi na usaidizi wakati wa majanga. Kwa mfano, vijana waliofunzwa kama washauri wa rika wamekuwa muhimu katika udhibiti wa VVU/UKIMWI ili kusaidia kukomesha ongezeko la maambukizi ya VVU miongoni mwa vijana. Pia, wameongoza kampeni kuhusu chanjo ya COVID-19, ikiwa ni pamoja na Mpango wa hivi majuzi wa AU Bingwa ambapo walitangaza manufaa ya chanjo ya COVID-19 na kuhimiza wenzao, familia na jamii zao kupata chanjo[11],[12].

Vijana Waafrika Wanaongoza Ubunifu na Utafiti:

Utafiti wa afya na uvumbuzi unawakilisha nyanja muhimu ambapo vijana wa Kiafrika wana jukumu muhimu. Licha ya kukabiliwa na changamoto kubwa kama vile upatikanaji mdogo wa mafunzo, ufadhili, na fursa za ushauri[13], watafiti vijana wa Kiafrika, barani na ughaibuni, wameibuka kama waanzilishi katika utafiti na ustawi wa kisayansi barani Afrika. Michango yao inaanzia kwa magonjwa na afya ya umma hadi sayansi ya matibabu na suluhisho zinazoendeshwa na teknolojia[14]. Michango ya watafiti hawa vijana inakwenda zaidi ya kushughulikia masuala ya dharura ya afya yanayotokea katika maneo yao kwa kukuza ushirikiano ambao hupita mipaka ya kijiografia na kuchangia uvumbuzi wa afya katika bara.

Zaidi ya hayo, kutoka kwa programu za dijitalii za afya huduma ya mitandao (telemedicine), vijana wa Kiafrika wako mstari wa mbele, wakitumia ujuzi wao wa kidijitali kukabiliana na changamoto za afya kwa njia mpya na bora. Ujuzi huu wa kiteknolojia unaimarisha utoaji wa huduma za afya na ni muhimu katika ufuatiliaji wa magonjwa na usimamizi wa mifumo ya taarifa za afya. Teknolojia zinazoibuka, kama vile Akili Unde (AI) , hutoa fursa za ziada kwa vijana wa Kiafrika kufanyia majaribio na kutumia teknolojia hizi ndani ya mfumo ya barani Afrika. Kampuni kadhaa za teknolojia ya afya katika bara hili tayari zinavumbua mifumo ya afya ya kidijitali na vifaa vya kuondoa vizuizi vya watu kufikia huduma za afya barani Afrika.

[11]Africa CDC, 2022. Mpango wa Bingwa wa Chanjo ya COVID-19 wa Umoja wa Afrika. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://africacdc.org/african-union-covid-19-vaccination-bingwa-initiative-2/ [Ilifikiwa 02 Januari 2024].

[12]Le, L. H. & Kifle, Y., 2023. Mpango wa Bingwa - jinsi vijana wameimarisha kampeni za Afrika za chanjo ya COVID-19. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://health.bmz.de/stories/the-bingwa-initiative-how-young-people-have boosted-africas-covid-19-vaccination-campaigns/ [Ilifikiwa 10 Januari 2024].

[13]Adebisi, Yewande A., Nurudeen D. Jimoh, Aniekan E. Bassey, et al. 2024. "Kutumia Uwezo wa Vijana wa Kiafrika Kubadilisha Utafiti wa Afya barani Afrika." Afya Ulimwenguni 20: 35. https://doi.org/10.1186/s12992-024-01039-7.

[14]Woolston, Chris. 2019. "Kukabiliana na Changamoto za Utafiti kote Afrika." Maumbile 572 (7767): 143-145. https://doi.org/10.1038/d41586-019-02311-2.

Vijana wa Kiafrika ni zaidi ya idadi ya watu tu; wao ni mawakala wa mabadiliko, wataalamu, wavumbuzi, watetezi, na viongozi katika sekta ya afya ya umma. Jukumu lao katika ajenda ya afya ya AU ni ushahidi wa mchango wao muhimu katika kuafikia Afrika yenye afya, ustawi na yenye ustahimilivu zaidi.

Banda la maonyesho la AU Bingwa katika Kongamano la Tatu la Kimataifa la Afya ya Umma barani Afrika (CPHIA)
Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

Haja ya Mkakati wa Kuwashirikisha na Kuwahusisha Vijana Katika Afya ya Ulimwenguni wa Africa CDC

Kufuatia janga la COVID-19, kumekuwa na mabadiliko makubwa kuelekea kusisitiza umuhimu wa mifumo thabiti ya huduma za afya ya msingi, kuharakisha kukubalika kwa matumizi ya teknolojia za afya za kidijitali, na kuangazia hitaji la usalama wa afya ulimwenguni.

Janga hilo pia lilichochea mkazo zaidi kuhusu afya ya akili na ustawi na kubadilisha mitazamo ya umma na sera kuelekea ufadhili wa afya na maendeleo ya wafanyakazi wa afya. Ingawa vipaumbele hivi vimeibuka, havijaondoa masuala ya muda mrefu kuhusu usawa, upatikanaji wa huduma za afya, elimu na ufadhili vyote ambavyo vinaendelea kuathiri sekta ya afya barani. Kuna haja mpya ya mikakati bora zaidi ya kisasa ambayo inaweza kushughulikia mahitaji ya huduma ya afya ya kisasa.

Licha ya kushiriki kwa vijana katika juhudi za afya ya umma, kwa sasa hakuna mkakati thabiti wa ushirikiano wa vijana unaozingatia afya ambao unalenga hasa vijana wa Afrika. Mikakati yote isiyo ya AU ina ukomo wa umri wa vijana wenye umri wa miaka 24, ambayo haijumuishi vijana wengi wenye umri wa miaka 15-25 jinsi inavyofafanuliwa na AU. Ingawa mikakati iliyopo inachangia vipengele mbalimbali kwa kile kinachoweza kuwa mbinu ya kina, kwa sasa inaonekana hakuna mkakati jumuishi hata mmoja. Kwa hivyo kuna fursa ya kupanga kwa kuzingatia kitengo hiki maalum cha watu.

Ukosefu wa pili ni ushiriki wa kimkakati wa vijana katika sekta ya teknolojia ya afya Barani Afrika. Hii haimaanishi kuwa mipango inayojumuisha uvumbuzi na teknolojia haipo; mipango hiyo ipo lakini haijaratibiwa katika sera na mikakati inayoongoza ushirikishaji. Hii ni pengo kubwa, kwa kuzingatia utegemezi wa teknolojia katika kutekeleza maisha yetu ya kila siku, na kwa uwezekano wa kutatua baadhi ya changamoto za kiafya za mara kwa mara ambazo bara la Afrika linakabili.

Hatimaye, mikakati mingi iliyopo inayolenga vijana inalenga afya na haki za ujinsia na uzazi (SRHR). Ingawa hili ni suala kubwa la afya ya umma kwa vijana barani Afrika, halijumuishi tu upana wa masuala ya afya ya umma ambayo vijana wa Kiafrika wanapaswa kukabiliana nayo, hasa katika ulimwengu wa baada ya janga na usio na mipaka wa kidijitali.

Mambo haya yanatoa fursa ya kipekee kwa Africa CDC kuongoza na kuanzisha mbinu inayolengwa kuchukua fursa ya mfumo wa ikolojia wa afya ya umma unaobadilika. Mtazamo kama huo unaweza kutumia kwa ufanisi mwelekeo wa sasa katika utetezi, ushirikiano wa umma na na sekta ya kibinafsi, na uvumbuzi katika sekta ya afya ya Afrika.

MPANGO WA MKAKATI WA AFRICA CDC (2023-2027) NA UTARATIBU MPYA WA AFYA YA UMMA KWA AFRIKA

Africa CDC, shirika huru la afya la bara la Muungano wa Afrika, lilianzishwa rasmi Januari 2017. Jukumu lake kuu ni kukuza ubunifu na mipango ya afya ya umma ya Mataifa Wanachama, kuimarisha uwezo wa taasisi za afya za kitaifa ili kukabiliana na vitisho vya magonjwa na chamuko pamoja na changamoto nyingi zinazoletwa na majanga haya.

Warsha ya Ushauri wa Mkakati wa Kuwahusisha Vijana wa Afrika CDC. Februari 2024 - Addis Ababa, Ethiopia

Africa CDC inafanya kazi ya kutekeleza maono ya Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma kwa Afrika (NPHO), mfumo wa sera ya afya ya umma unaoimarisha maandalizi ya bara hili kukabilina na dharura za kiafya za siku zijazo. NPHO inatetea mkakati wa Muungano wa Afrika unaoungwa mkono na nguzo tano za msingi ili kushughulikia tofauti zilizopo za afya duniani.

Nguzo hizi tano ni:

Taasisi dhabiti za afya ya umma ambazo zinawakilisha vipaumbele vya Kiafrika katika usimamizi wa afya duniani na zinazokuza ustawi kwenye viashiria muhimu vya afya

Upanuzi wa utengenezaji wa chanjo, uchunguzi, matibabu, na bidhaa nyingine za afya ili kurahihisha upatikanaji wa dawa na vifaa vya kuokoa maisha

Uwekezaji katika uimarishaji wa uwezo utandaji kazi wa wahudumu wa afya afya ya umma na mipango ya uongozi ili kuhakikisha Afrika ina wafanyakazi wa sekta ya afya umma inayohitaji kushughulikia vitisho vya afya

Ongezeko la uwekezaji katika ngazi ya kitaifa kwenye afya, ikiwa ni pamoja na utengaji wa rasilimali za kifedha, wafanyakazi, rasilimali za kiufundi, na mitandao

Ushirikiano wa heshima, unaozingatia utekelezaji wa hatua ili kuendeleza utengenezaji wa chanjo, uboreshaji wa ya kutenda kazi ya wafanyakazi wa afya, na taasisi dhabiti za afya ya umma

NPHO inawezeshwa kupitia nguzo tano (5Cs), ambazo zilianzishwa na Mkurugenzi Mkuu wa Africa CDC, Mheshimiwa Dkt. Jean Kaseya, katika Mkutano wa 3 wa Mwaka wa Kimataifa wa

Afya ya Umma barani Afrika (CPHIA 2023) kuwa dira ya kubuni upya mazingira ya afya barani Afrika. Hizi ni Jumuiya (kujenga mipango ya afya ya jamii ili kuhudumia jamii), Muunganisho (mifumo ya afya ya akili), Uwezo (wafanyakazi wenye ujuzi, taasisi zenye nguvu, na uzalishaji wa ndani wa bidhaa za matibabu), Ushirikiano (mashirika yanayoongozwa na matokeo na yenye heshima), na Tabia Nchi (mikakati ya kukabiliana na mabadiliko ya tabia nchi).

Bara la Afrika limefikia hatua muhimu katika mageuzi ya miundomsingi yake ya afya, hali inayosisitiza umuhimu wa kuwepo mifumo ya afya inayojitegemea zaidi. Makadirio yanaonyesha kwamba kufikia mwaka wa 2050, idadi ya watu barani Afrika itaongezeka kufikia bilioni 2.5 hivi, ikiwa ni zaidi ya asilimia 60 ya ongezeko la watu duniani linalotarajiwa. Ongezeko hilo la idadi ya watu, hasa kuongezeka mara tatu kwa watu wenye umri wa kufanya kazi (miaka 15-64), linatoa changamoto na fursa mbalimbali.

Katika kukabiliana na hali hiyo, Africa CDC, ambayo imepewa jukumu muhimu la kuhakikisha usalama wa afya barani, imeunda Mpango wa Mkakati wa 2023-2027. Mpango huu unatokana na maarifa na uzoefu kutoka kwa Mpango wa Mkakati wa uzinduzi wa 2017-2021. Chini ya vipaumbele sita vya kimipango, mkakati huo unaeleza ajenda ya kina ya afya kwa Afrika, inayopania kuafikia maono ya bara ambalo sio tu salama na lenye afya, bali pia lemye ustawi na ubunifu. Mpango huo unajitolea kuimarisha uwezo wa taasisi na wafanyakazi wa afya ya umma, kuweka msingi thabiti wa miundomsingi ya afya endelevu. Vipaumbele vimeelezwa hapa chini:

- Kuimarisha mifumo jumuishi ya afya ili kuzuia na kudhibiti magonjwa yenye mzigo mkubwa
- Kuhakikisha maandalizi thabiti ya kushughulikia dharura na uwezo wa kukabiliana na dharura zote za afya ya umma
- Kupanua mifumo na mitandao ya kliniki na mahabara ya afya ya umma
- Kubuni ufuatiliaji makini, kukusanya taarifa za kijasusi na mifumo ya tahadhari ya mapema
- Kuimarisha taasisi za kitaifa za afya ya umma
- Kupanua bidhaa za afya, teknolojia, uvumbuzi na utengenezaji

Utekelezaji wa mafanikio wa Mpango huu wa Mkakati unatarajiwa kuimarisha kwa kiasi kikubwa mifumo ya afya ya Afrika, kulipatia bara hili vifaa muhimu na maandalizi ya kukabiliana na kudhibiti chamuko la magonjwa mnamo siku za baadaye kwa ufanisi.

Maandalizi ya Mkakati wa Africa CDC wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni

Ni katika muktadha huo ambapo Africa CDC ilikuwa na nia ya kuwashirikisha vijana wa Kiafrika katika mchakato wa kubuni Mkakati wake wa Ushirikishwaji wa Vijana na Uhusishwaji wao katika Afya ya Ulimwenguni kupitia maandalizi ya mikutano mitatu mikuu ya mashauriano ya vijana.

Mashauriano ya kwanza ya vijana yalifanyika kuanzia tarehe 24 hadi 25 Novemba 2023 huko Lusaka, Zambia, wakati wa Kongamano la Awali la Vijana (2023) kuhusu Afya ya Umma. Mfumo huu uliwawezesha washiriki vijana 250 kutoka kote barani Afrika kutafakari juu ya hali ya sasa ya Mfumo Mpya wa Afya ya Umma Barani Afrika, kubadilishana maoni kuhusu jukumu lao katika kila moja ya nguzo tano na kupendekeza suluhusu bunifu ambazo zinaweza kuimarisha ushirikishaji bora wa vijana katika kushughulikia changamoto za kiafya.

Jambo kuu la pili lilikuwa kuwahoji vijana 271 kwa njia ya mtandao kutoka Desemba 2023 hadi Januari 2024. Lengo lilikuwa kushirikisha vijana kutoka barani ambao hawakushiriki katika Mpango wa YPC wa Lusaka kwa kujibu maswali muhimu, kubainisha changamoto zinazowakabili vijana na kubadilishana mawazo na mapendekezo ya kibunifu.

Kujumuishwa kwa kauli za mashauriano haya mawili kulifanya iwezekane kutayarisha rasimu ya kwanza ya **Mkakati wa Africa CDC wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni** kwa njia ya wazi inayoambatana na mpango wa Mkakati wa Africa CDC wa 2023-2027. Kufuatia hili, mashauriano ya tatu yalifanyika Februari 2024 na yalihusisha wataalam, vijana na wafanyakazi wa Africa CDC katika makao makuu ya Africa CDC mjini Addis Ababa. Wakati wa mashauriano hayo, washiriki 25 - viongozi wa vijana wakiwemo wale waliohusika katika mpango wa AU Bingwa, wanachama wa YAT4H na vijana wengine - walitoa hoja na mapendekezo muhimu ya kusaidia kuandaliwa kwa sehemu mbalimbali za mkakati.

Rasimu ya mwisho ilirekebishwa na kuidhinishwa na uongozi wa Africa CDC pamoja na michango kutoka idara na vitengo vya masuala mbalimbali.

Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC. Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

USAID

Sura ya 1: Kuhusu mkakati

Idara ya Vijana ya Africa CDC itatekeleza **Mkakati wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni (YES! Health)** kwa miaka mitatu kuanzia 2025-2028.

LENGO LA MKAKATI

Lengo kuu la mkakati huu ni kuhamasisha, kushirikisha, na kuwawezesha vijana wa Kiafrika kukuza na kutekeleza Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma kwa Afrika kupitia utekelezaji wa Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023-2027. Kimsingi, mkakati huu utatoa jukwaa la hatua kuhusu masuala ya afya ya kikanda, bara, na kimataifa. Itaweka miongozo ya wazi katika maeneo ya kimkakati ya kuwashirikisha vijana kuhusu afya ya umma katika Muungano wa Afrika.

Ushiriki wa waandishi wa habari wa AU Bingwa na 1 Million Next Level
Januari 2023 - Addis Ababa, Ethiopia

PENDEKEZO LA THAMANI

Mkakati huu ni mpango jumuishi wa kipekee wa ushirikishwaji wa afya ya umma na vijana wote wa Kiafrika kama inavyofafanuliwa na Mkataba wa Vijana wa Afrika (umri wa miaka 15-35)[15]. Pendekezo la thamani la mkakati huu ni:

Mtazamo mpana wa afya: Mkakati huu utajumuisha masuala ya afya na mifumo zaidi ya suala moja la ushiriki wa vijana ambalo limeenea katika mfumo yote ya afya. Mbinu hii itahakikisha kwamba masuala hayajatengwa bali yanachunguzwa na kushughulikiwa katika mifumo halisi ya kutegemeana ambamo yapo. Pia, itatoa fursa kwa vijana kuongoza juhudi za utetezi za kitaifa, kikanda, na bara kuhusu vipaumbele vyao vya afya.

Uongozi ulioratibiwa na wenye mamlaka: Mkakati huo utaongozwa na Africa CDC, ambayo ina nafasi nzuri zaidi ya kutekeleza mkakati huu kutokana na mamlaka yake ya bara na ushirikiano wa ndani na nje na wadau husika. Zaidi ya hayo, kupitia ushirikishwaji wa makusudi na wa maana wa vijana kupitia mipango kama vile Kongamano la Awali la Vijana na YAT4H, Africa CDC imeonyesha dhamira inayohitajika na uwezo wa kushirikisha vijana ipasavyo kwenye shughuli za afya ya umma.

Ushirikiano kuhusu maswala ya sera: Kuwatambua vijana kuwa si walengwa tu bali wadau muhimu, mkakati huu utashirikisha wataalamu vijana katika kubuni sera. Itakuza hisia ya umiliki na kubuni mazingira wezeshi ya sera kwa ajili ya ushirikishaji wa vijana katika maendeleo yao wenyewe, kwa mfano kupitia ushirikishwaji wa YAT4H[16] kama wabunifu muhimu ili kuhakikisha kuafikaiwa kwa sera zinazofaa na zenye sauti kwa vijana na bara.

Ushirikishi wa jamii: Mkakati huo utatumia maarifa ya vijana na ukaribu wao na jamii zao, hivyo kutoa majukwaa na rasilimali ili kuongeza juhudi za ushirikishi wa jamii zinazoongozwa na vijana inapowezekana. Kwa kuwa ushiriki wa jamii ni moja ya nguzi tano (5Cs) ziazoendesha maono ya Africa CDC, Africa CDC itatumia mitandao iliyopo kama vile AU Bingwa, kama hatua ya kupanua ushiriki wa vijana na jamii.

[15] African Union, 2019. Africa Youth Charter. [Online] Available at: https://au.int/en/treaties/african-youth-charter [Accessed 02 January 2024].

[16] Africa CDC, 2023. Announcement of the Africa CDC Youth Advisory Team for Health (YAT4H). [Online] Available at: https://africacdc.org/news-item/announcement-of-the-Africa-CDC-youth advisory-team-for-health-yat4h/ [Accessed 02 January 2024].

KANUNI ZINAZOONGOZA

Mkakati wa YES! Health unaongozwa na kanuni elekezi zifuatazo ambazo zinalenga kukuza mazingira ya ushirikiano ambayo yanawawezesha vijana, kuzingatia uvumbuzi, na kukuza ushirikishwaji ili kuleta mabadiliko bora ya kudumu:

Ushirikiano wa vijana: Dhamira ya mkakati huu ni kuhusisha vijana katika michakato ya kufanya maamuzi na mipango inayoathiri afya na ustawi wao. Itatoa fursa kwa vijana kushiriki katika maendeleo ya sera zinazohusiana na afya, utafiti, ukuzaji wa maarifa, utekelezaji wa mpango, na kampeni za utetezi na uhamasishaji.

Uongozi wa vijana: Mkakati huo utatoa fursa za uongozi wa vijana katika ngazi zote za sekta ya afya. Utawawezesha vijana kuchukua jukumu kubwa katika kukuza afya na ustawi katika jamii zao, kwenye viwango vya kitaifa, kikanda, bara na kimataifa.

Mbinu mbalimbali za sekta: Kwa kutambua kuwa afya inachangiwa na mambo mbalimbali ya kijamii, kiuchumi na kimazingira, mkakati huo unalenga kushirikisha makundi mbalimbali ya wadau wakiwemo wa elimu, mazingira, fedha, asasi za kiraia, kilimo na sekta binafsi. Mkakati huo pia utatafuta ushirikiano katika mipango inayochangia amani, usalama, utulivu, maendeleo ya kiuchumi, na maendeleo endelevu.

Ushirikiano: Mkakati huo utatumia ushirikiano katika kushughulikia masuala ya afya yanayowakabili vijana na jamii zao. Itakuza ushirikiano na kubadilishana kati ya vijana na baina ya vizazi. Pia itazingatia ushirikiano wa sekta mbalimbali na watu kutoka asili mbalimbali, ikiwa ni pamoja na lakini sio tu kwa watu wanaofanya kazi katika taaluma za ubunifu, watumishi wa umma, watunga sera, wataalamu wa fedha za umma, wataalamu wa mabadiliko ya tabia.

Uvumbuzi: Kwa kuzingatia uvumbuzi, mkakati huu utasaidia kubuniwa kwa suluhisho za haraka ambazo zitaundwa kulingana na muktadha wa ndani na changamoto za kiafya. Utahimiza kuanzishwa na kutumika kwa mbinu mpya na bunifu za elimu ya afya, ustawi wa wafanyakazi wa afya, utetezi, na uhamasishaji wa jamii. Itapanua ufikiaji wake kwa kutumia teknolojia ya kisasa zaidi ya kidijitali pamoja na mbinu bunifu zisizo za kidijitali ili kuhakikisha rasilimali na fursa zinapatikana kwa makundi mbalimbali ya vijana yalioenea kote barani Afrika.

Usawa wa kijinsia: Mkakati huo unatambua umuhimu wa usawa wa kijinsia katika kuafikia malengo yake ya kimkakati na pia katika kukuza mipango inayolenga jinsia. Itazingatia zaidi vikundi vya jinsia vilivyotengwa kwenye mipango yake na kutumia mfumo wa usawa kuanzia kwenye maandalizi ya mipango hiyo hadi utekelezaji. Kama sehemu ya mfumo wa ufuatiliaji na tathmni ya mkakati huo, tarakimu zilizogawanywa kijinsia kuhusu kufikiwa kwa mipango ya mkakati huu zitakusanywa. Matokeo ya tarakimu hizo yatatumika kwa upangaji wa mipango ya siku zijazo.

Ujumuishaji: Mkakati huo unatambua umuhimu wa kuhakikisha kwa makusudi kwamba vijana waliotengwa, vijana wa vijijini, watu wenye ulemavu, na vijana katika jamii zenye kipato cha chini wanalengwa kuwa wanufaika na watekelezaji, sambamba na kuhakikisha kuwa kanuni ya kutomwacha mtu yeyote nyuma inazingatiwa katika utekelezaji wake.

Kuenea kikanda: Mkakati huo ni kwa Waafrika ndani ya kanda zote tano za kijiografia za bara na ughaibuni za Afrika kwa ujumla. Kuandaa mipango chini ya malengo ya kimkakati kutahakikisha kuenea kwa usawa kwenye kanda zote katika kulenga wadau na walengwa wa mipango yake.

MAMLAKA YA TAASISI

Zifuatazo ni hati kuu za sera na maamuzi ambayo yanatoa mamlaka ya kitaasisi kwa Africa CDC kubuni na kutekeleza mkakati wa kuwashirikisha vijana barani Afrika kuhusu masuala ya afya ya umma:

Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023 - 2027[17] : unajumuisha mkakati mkuu, ambao unasimamia kazi ya Africa CDC, yenye malengo wazi, madhumuni, na vipaumbele ili kuongoza utoaji wa sera za afya na mipango katika Afrika. **Mkakati wa Africa CDC wa Ushiriki wa Vijana na Ushiriki katika Afya ya Ulimwenguni** ni nyongeza ya utekelezaji wa Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023-2027

Mfumo Mpya wa Afya ya Umma[18]: mfumo uliobuniwa ili kushughulikia changamoto za afya za bara hili kwa kukuza ushirikiano, uvumbuzi, na ufikiaji sawa wa huduma za afya. Unasisitiza kuimarisha mifumo ya afya, kushughulikia usawa wa afya, na kuimarisha uwezo wa ndani wa kuzuia, kutambua na kukabiliana na magonjwa. Zaidi ya hayo, unatanguliza ushiriki wa jamii, ushirikiano wa kimkakati, na matumizi ya teknolojia ili kuendeleza afya ya umma kote barani Afrika.

Ajenda ya AU 2063[19] : Huu ndio mwongozo wa ustawi wa Afrika, unaoelezea matarajio na maono ya mustakabali wa bara hilo. Ajenda ya AU 2063 inatoa msukumo kwa sera na mipango ya AU ambayo inafikia mashirika ya serikali ya kikanda na kitaifa. Mkakati huu hushughulikia hasa matarajio ya 1 na 6 ya Agenda 2063.

Mkakati wa Afya wa Afrika (AHS[20]) : AHS ni mpango wa muda mrefu (2016-2030) ulioanzishwa na Muungano wa Afrika ili kuboresha afya ya watu kote barani Afrika. Lengo kuu la mkakati huu ni kuafikia utoaji wa Huduma za Afya kwa Wote (UHC) ifikapo 2030. Baadhi ya vipaumbele vya kimkakati katika kufanikisha hili ni pamoja na:

- Kuimarisha mifumo ya afya
- Kuongeza uwekezaji katika huduma za afya
- Kushughulikia mambo ya kijamii yanayoathiri afya (kama vile umaskini na elimu)
- Kupunguza mzigo wa magonjwa ya kuambukiza kama VVU/UKIMWI na malaria
- Kupambana na magonjwa yasiyoambukiza kama kisukari na magonjwa ya moyo.

[17]Africa CDC, 2023. Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023 – 2027. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://africacdc.org/download/africa-cdc-strategic-plan-2023-2027/ Ilifikiwa 02 Januari 2024].

[18]Africa CDC, 2023. Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma: Ajenda ya usalama wa afya barani Afrika. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://africacdc.org/news-item/the-new-public-health-order-africas health security-agenda/ [Ilifikiwa 10 Januari 2024].

[19]Muungano wa Afrika, Ajenda 2063: Afrika Tunayoitaka. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://au.int/en/agenda2063/overview [Ilifikiwa 10 Januari 2024].

[20]Muungano wa Afrika, Idara ya Masuala ya Jamii. Mkakati wa Afya wa Afrika 2016- 2030.

Mkataba wa Vijana wa Afrika[21]: Mkataba wa Vijana wa Afrika ulibuniwa na Muungano wa Afrika na unazingatia haki, uhuru, na wajibu wa vijana katika bara la Afrika. Unalenga kukuza ushirikishi, uwezeshaji, na ustawi wa vijana wa Kiafrika. Mkataba huu unatambua jukumu kubwa la vijana katika kubuni mustakabali wa Afrika na kuangazia haki zao za elimu, huduma za afya, ajira, na ushiriki wa kisiasa. Pia unatoa wito wa kukomeshwa kwa ubaguzi, vurugu na vijana kutumiwa vibaya, na unahimiza ushiriki wao katika michakato ya kufanya maamuzi katika ngazi zote za jamii.

Mkakati wa Ushirikiano wa Vijana wa Tume ya AU: Mkakati wa Ushirikiano wa Vijana - Uasisi wa Usimamizi wa Afrika (AGA-YES)[22]: uliobuniwa katika Mashauriano ya Vijana kuhusu Majadiliano ya pili ya kila mwaka ya Ngazi ya Juu kuhusu Demokrasia, Utawala na Haki za Kibinadamu, ambayo yalifanyika Dakar, Senegal kuanzia tarehe 23 hadi 24 Novemba 2013, unalenga kutoa mfumo elekezi kwa Mashirika ya Sera ya AU na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda (RECs) ili kuhakikisha ushirikishi endelevu wa vijana katika michakato ya utawala wa kidemokrasia ndani ya mfumo wa AGA (Uasisi wa Utawala wa Kiafrika). Unawatambua vijana kama viongozi wa leo na wa kesho wenye uwezo wa kuunda na kuongoza matendo, mipango, na mipango bunifu katika bara; vijana kama washirika wanaotekeleza majukumu mahususi katika kufafanua na kutekeleza mipango ya utawala wa kidemokrasia kama sehemu muhimu ya lengo la jumla la AGA; na vijana kama wanufaika wa Mashirika ya AU na matendo na mipango ya AU na REC.

Mkakati wa Bara wa AU kuhusu Elimu kwa Afya na Ustawi (EHW) wa Vijana barani Afrika[23]: Mkakati wa EHW umeanzishwa kwa msingi wa ahadi za kikanda, mipango, na mienendo ya kimataifa inayoungana ili kuboresha ustawi wa wanafunzi katika muktadha wa elimu. Hizi ni pamoja na Mwongozo wa Muungano wa Afrika wa Kutumia Faida Inayotokana na Idadi ya Watu Kupitia Uwekezaji katika Vijana (2016[24]), ambao ulizitaka nchi kuongeza elimu inayozingatia umri na utamaduni kwa afya ya uzazi ili kuepusha matatizo na changamoto zinazohusiana na mimba za utotoni na zisizotarajiwa (EUP) na magonjwa ya zinaa (STIs), ikiwa ni pamoja na VVU, na matokeo yake katika maendeleo na ustawi wa vijana.

[21]Muungano wa Afrika, 2019. Mkataba wa Vijana wa Afrika. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://au.int/en/treaties/african-youth-charter [Ilifikiwa 02 Januari 2024].

[22]Idara ya Masuala ya Kisiasa, Tume ya Umoja wa Afrika, 2018. Mkakati wa Ushirikiano wa Vijana wa Uasisi wa Usimamizi wa Afrika (AGA) 2016-2020. [Mtandaoni}: Inapatikana kwenye: https://au.int/en/documents/20200521/youth-engagement-strategy

[23]UNESCO, 2023. Mkakati wa Bara wa AU kuhusu Elimu kwa Afya na Ustawi wa Vijana. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://healtheducationresources.unesco.org/library/documents/au continental-strategy-education-health-and-well-being-young-people [Ilifikiwa 10 Januari 2024].

[24]UNFPA_Interim_Technical_Briefs_Adolescents_and_Young_People_23_March_2020.pdf [Ilifikiwa 02 Januari 2024].

Mkakati wa Kukuza Afya wa WHO kwa Kanda ya Afrika 2013[25]: ulitoa wito wa kuwepo kwa uhusishaji wa sekta mbalimbali ili kushughulikia mahitaji ya taarifa za afya na vile vile sababu za kijamii, kiuchumi, na mazingira zinazohusiana na magonjwa ya kuambukiza na yasiyo ya kuambukiza. Mkakati huu unasisitiza haja ya shule kuweka kipaumbele usambazaji wa taarifa za afya na ukuzaji wa stadi za maisha zinazohusiana, na vile vile kuhakikisha kwamba mifumo ya uhusiano thabiti na rufaa iko tayari kushughulikia udhaifu ambao mara nyingi hufanya kazi kama viashiria muhimu.

Warsha ya Vijana wa Afrika katika Uundaji Shirikishi wa Mtandao wa Afya ya Kidijitali. Oktoba 2024 - Kigali, Rwanda

[25]*WHO, 2013. Ukuzaji wa Afya wa WHO: mkakati wa Kanda ya Afrika 3013. [Mtandaoni] Inapatikana kwenye: https://iris.who.int/handle/10665/355473 [Ilifikiwa 15 Februari 2024].*

African Union
The AU COVID-19
Africa CDC
Saving Lives
and Livelihoods
African Union
African Union

Sura ya 2: Malengo ya kimkakati

Malengo haya ya kimkakati yanatoa hatua za msingi za ushirikishaji wa vijana zinazowiana na Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023-2027. Malengo haya yameibuliwa kushughulikia vipaumbele sita vya mpango wa mkakati na nguzo tano za Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma.

Uzinduzi wa Mkutano wa Kwanza wa Vijana wa Afrika CDC. Desemba 2022 - Kigali, Rwanda

LENGO LA 1 LA KIMKAKATI: MIFUMO YA USHIRIKISHAJI WA VIJANA

Kuendeleza mifumo ya kuratibu na kujumuisha ushirikishaji wa vijana katika Africa CDC.

HATUA:

1. Tekeleza mkakati wa kina wa kuhamasisha, kushirikisha ipasavyo na kuwawezesha vijana.

2. Toa wafanyakazi na fedha ili kuimarisha ushiriki wa vijana katika mipango/idara/shughuli za Africa CDC.

3. Toa ripoti kuhusu hali ya ushirikishaji wa vijana katika afya ya umma ulimwenguni/barani Afrika katika CPHIA.

4. Anzisha YAT4H kupitia kuajiri mara kwa mara wanachama wa makundi ya washauri na kushiriki kikamilifu katika maamuzi ya sera yanayohusu vijana na afya katika Africa CDC. Ongeza YAT4H katika utelezaji wa Mpango wa Vijana.

5. Tanguliza ushiriki wa vijana katika hatua zote za utekelezaji na usimamizi wa maarifa kwenye Mpango wa Mkakati wa Africa CDC.

Warsha ya Ushauri wa Mkakati wa Kuwahusisha Vijana wa Afrika CDC. Februari 2024 - Addis Ababa, Ethiopia

LENGO LA 2 LA KIMKAKATI: FURSA/NAFASI ZINAZOWEZA KUFIKIWA NA ZINAZOJUMUISHA

Kuza Fursa/Nafasi zinazoweza kufikiwa na zinazojumuisha (mikutano ya ana kwa ana na kidijitali) kwa ajili ya ushirikiano na uhusiano bora na wenye maana wa vijana

HATUA:

1. Itisha mikutano ya mtandaoni, ya mseto na ya ana kwa ana, kama vile Sauti za Vijana (tazama kiambatisho 1), kwa ajili ya vijana katika afya ya umma barani ili kushiriki na kubadilishana maarifa na ukuzaji wa mawazo mapya.

2. Anzisha mifumo endelevu ya kidijitali kwa wakati unaofaa na njia za mawasiliano ili vijana wapate na kubadilishana maarifa na rasilimali, hasa wakati wa dharura na kunapotokea vitisho vya afya ya umma.

3. Jumuisha sauti na maarifa ya vijana wa Kiafrika katika nafasi za bara na kimataifa na michakato ya sera kwa kuweka majukwaa ya vijana katika mikutano mikuu ya bara na kimataifa kama vile CPHIA, Mkutano Mkuu wa Umoja wa Mataifa (UNGA) na Mkutano wa Afya Ulimwenguni (WHA).

4. Saidia katika kubuni mikakati ya kushirikisha vijana ya kikanda, kitaifa na kimataifa na kuhusisha vijana katika mipango ya afya.

5. Tambua na uonyeshe wataalamu na vijana bora watetezi wa afya katika YPC/CPHIA n.k. kupitia tuzo na vyeti.

LENGO LA 3 LA KIMKAKATI: USHIRIKIANO UNAOONGOZWA NA UNAOELEKEZWA NA VIJANA

Wezesha na kuza ushirikiano wa vijana katika mipango ya afya ya umma kwa kutoa rasilimali na ushirikiano na wadau mbalimbali wa sekta mbalimbali.

HATUA:

1. Wezesha na fadhili mitandao inayoongozwa na vijana ya bara ambayo inakuza mipango ya afya ya umma, kama vile Mpango wa AU wa Bingwa na Mtandao wa Vijana katika Afya ya Kidijitali (angalia kiambatisho 1).

2. Fanya kazi na vyuo vikuu ili kusaidia mitandao inayoongozwa na vijana katika shule zote ili kuendeleza na kuendesha miradi ya kufikia jamii.

3. 3. Shirikiana na uwahimize wadau wa sekta mbalimbali (kwa mfano, NGOs, mashirika ya wahisani, sekta binafsi) kushirikiana na mashirika ya vijana na mitandao ili kuendesha miradi na kuhamasisha ushirikiano wa sekta mbalimbali.

Mkutano wa Teknolojia ya Afya wa Afrika. Oktoba 2023 - Kigali, Rwanda

LENGO LA 4 LA KIMKAKATI:
UKUZAJI WA VIPAJI/WAFANYAKAZI KWA VIJANA

Endeleza mipango ya kupanua wingi na ubora wa wafanyakazi wa kitaalamu wa afya ya umma, na kuajiri, kutoa mafunzo, kushauri na kuhifadhi vipaji mbalimbali.

HATUA:

1. Anzisha na upanue mipango ya kutoa misaada ya mafunzo iliyoboreshwa kama vile Mpango wa Wataalamu wa Vijana (tazama kiambatisho 1) kama njia ya kukuza uwezo wa uongozi na kuandaa kizazi kipya cha wataalam na viongozi wa afya ya umma katika bara.

2. Tekeleza ukaguzi wa kila mwaka wa utaalamu wa afya ya umma ili kubaini mapungufu na utabiri wa uwekezaji unaohitajika. Ukaguzi huu utasaidia kuunda mipango ya udhamini inayotegemea ushahidi ya Africa CDC ambayo itapatikana kwa vijana waliohitimu.

3. Toa fursa za nafasi za kazi, mafunzo, na ushauri kwa vijana wenye vipaji ili kukuza ujuzi katika maeneo yenye mahitaji makubwa yaliyotambuliwa na ukaguzi wa kila mwaka, hivyo kusaidia kuzalisha nafasi za kazi na kufikiwa kwa fursa za kazi zinazostahili.

4. Anzisha mipango ya majira ya joto, mipango ya ushauri dhahania na kozi fupi ili kusaidia watafiti vijana na watafiti ambao hawajabobea kwenye mazingira yenye rasilimali ndogo.

5. Tumia vifaa vya mtandaoni, kama vile mifumo ya mikutano ya mtandaoni na mafunzo ya kielektroniki kupitia vifaa vya mafunzo ya sauti na video, ili kuboresha ufikiaji wa ushauri na fursa zaidi za mafunzo kwa vijana.

LENGO LA 5 LA KIMKAKATI:
KUFADHILI MIPANGO INAYOONGOZWA NA VIJANA

Unda na uunge mkono taratibu endelevu za ufadhili wa bara na kikanda kwa ajili ya utekelezaji wa mipango inayoongozwa na vijana.

HATUA:

1. Tenga ruzuku ndogo kupitia mipango kama vile Bingwa Plus (tazama kiambatisho 1) kwa miradi bunifu inayoongozwa na vijana na mipango midogo midogo na uzindue changamoto za uvumbuzi ili kukuza suluhu za ndani kwa changamoto za Kiafrika.

2. Unga mkono utetezi na kampeni za vijana katika jamii kwa kutumia vifaa, rasilimali na ruzuku ili kuongeza ufanisi wa mipango na kampeni za mashinani kuhusu masuala ya afya ya umma.

3. Wezesha maendeleo ya mpango wa tuzo ya ruzuku kwa vijana ambao wamefanya kazi bora za kitaaluma, utafiti au kitaaluma kuhusu masuala ya afya ya umma barani Afrika.

Timu ya Ushauri ya Vijana katika Warsha ya Maelekezo ya Afya
Aprili 2023 - Addis Ababa, Ethiopia

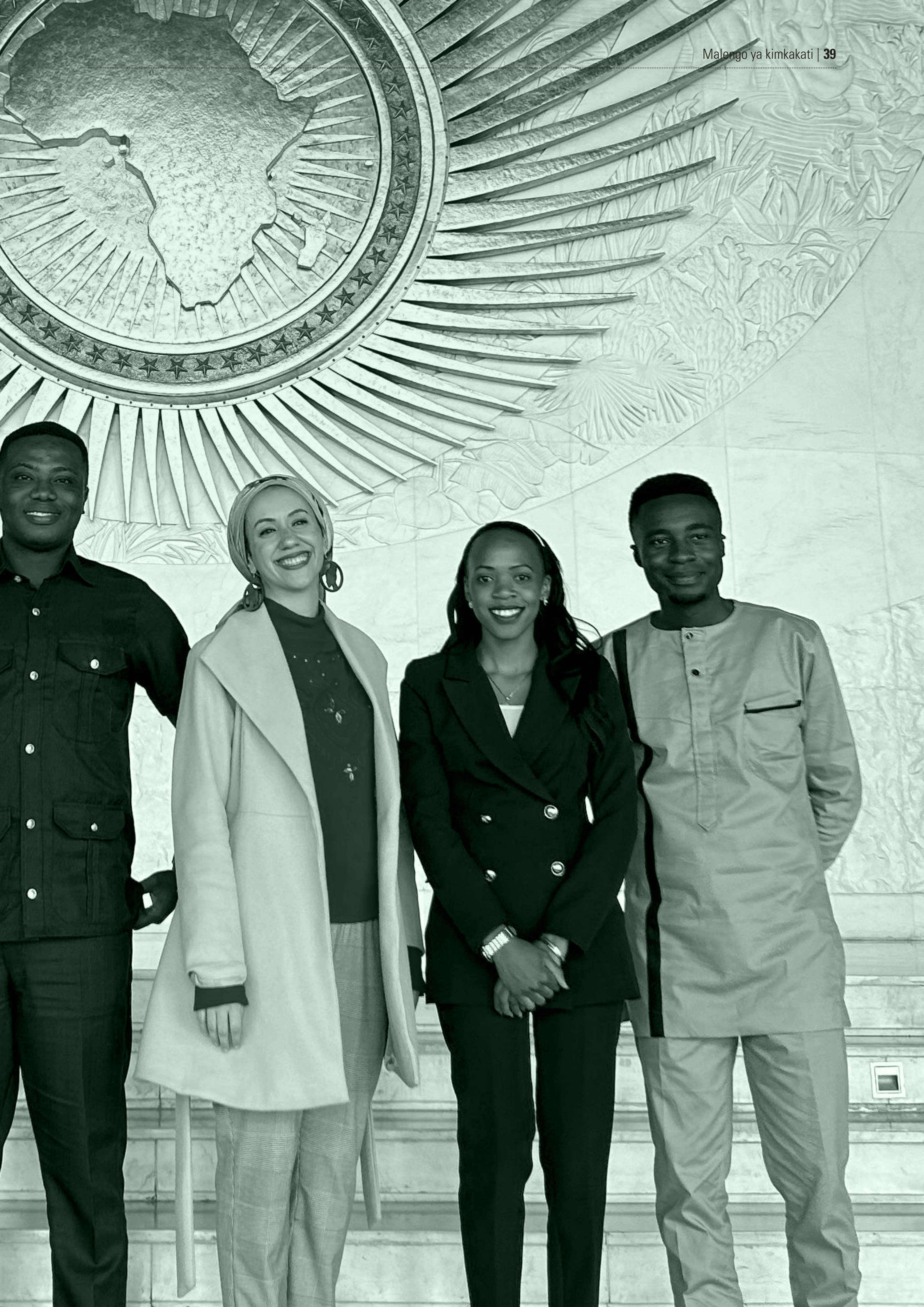

CPHIA 2023
BREAKING BARRIERS: REPOSITIONING AFRICA IN THE GLOBAL HEALTH ARCHITECTURE

Sura ya 3: Mazingira yanayowezesha

VIWEZESHAJI

Ushirikiano: Ushirikiano wa kimkakati ni muhimu kwa ajili ya utekelezaji wa **mafanikio wa Mkakati wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni.** Kwa kushirikiana na washikadau mbalimbali, ikiwa ni pamoja na mashirika yasiyo ya kiserikali, mashirika ya kiraia, sekta binafsi, taasisi za elimu, na mashirika yanayoongozwa na vijana, Africa CDC itaimarisha utaalamu, rasilimali na mitandao. Ushirikiano huu pia utawezesha kuunganisha rasilimali, kugawana mbinu bora, na kukuza juhudi za kufikia, kuhakikisha kwamba mkakati wa kushirikisha vijana ni thabiti, unaojumuisha, na unafika mbali.

Uratibu: Uratibu mzuri kati ya Vituo vya Kuratibu vya Kikanda (RCCs), Nchi Wanachama, Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda (RECs), na washirika ni muhimu kwa mafanikio ya mkakati huu. Hii inahusisha kuanzisha njia za mawasiliano wazi, kuwianisha malengo na shughuli, na kuhakikisha kuwa wadau wote wanahusishwa na kufahamishwa kwenye mchakato wote. Kujihusisha na RCCs na Nchi Wanachama pia huhakikisha kwamba mkakati unalengwa kulingana na mahitaji mahususi na miktadha ya kanda mbalimbali, na kuongeza umuhimu na ufanisi wake.

Mkutano wa Tatu wa Kimataifa wa Afya ya Umma barani Afrika
Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

Uzalishaji wa maarifa na usimamizi: Kuzalisha na kusambaza ushahidi na maarifa kuhusi ushirikishaji wa vijana katika afya ya umma ni muhimu katika kuendeleza shughuli zinazozingatia mahitaji na ugawaji rasilimali kwa ufanisi wakati wa utekelezaji wa mkakati. Kwa kuanzisha kituo cha maarifa na kukuza mchango wa vijana katika kundi la maarifa barani Afrika, Africa CDC inaweza kuwezesha kufanya maamuzi sahihi, uvumbuzi, na mafunzo ya kuendelea. Hii, kwa upande wake, itaimarisha uwezo na ufanisi wa mkakati.

Ufuatiliaji na tathmini (M&E): Mfumo thabiti wa M&E ni muhimu kwa ajili ya kutathmini maendeleo, matokeo, na athari za Mkakati wa Africa CDC wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni. Mfumo huu unapaswa kujumuisha viashirio vilivyo wazi, vigezo na mbinu za maoni ili kufuatilia utendakazi na kukusanya maarifa kutoka kwa washiriki. Ufuatiliaji na Tathmini ya mara kwa mara huruhusu kubainisha mafanikio na changamoto kwa wakati halisi, hivyo kuwezesha marekebisho ya wakati kwa mikakati na hatua. Mzunguko huu wa kuendelea kujifunza ni muhimu kwa kuhakikisha mkakati unabaki kukidhi mahitaji ya vijana na kufikia malengo yake yaliyopangwa.

Ufadhili: Ili mkakati huu utekelezwe, uendelezwe, na ukadiriwe, kupata ufadhili endelevu ni muhimu. Africa CDC itachunguza njia mbalimbali za ufadhili, ikiwa ni pamoja na wafadhili wa kimataifa, mgao wa serikali, ubia wa sekta binafsi, na mbinu bunifu za ufadhili, ili kusaidia vipengele mbalimbali vya mkakati wa ushiriki wa vijana na kuhakikisha kuwa shughuli zilizopangwa zinaweza kutekelezwa kwa ufanisi.

Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC 2023 - Lusaka, Zambia

WAJIBU NA MAJUKUMU

Africa CDC: husimamia utekelezaji wa **Mkakati wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni**, hivyo kuongoza michakato yake ya upangaji, ufuatiliaji na utoaji taarifa. Shirika hilo litawezesha vikao vya ana kwa ana na vya kidijitali ili kuhimiza ushirikishaji wa vijana katika utekelezaji wa mkakati na kuhakikisha uwazi na uwajibikaji. Isitoshe, Shirika hilo litakuwa na jukumu la kutafuta rasilimali muhimu, kushirikisha washikadau husika, na kukuza ushirikiano muhimu kwa ajili ya kufanikisha mkakati huo. Zaidi ya hayo, litalenga kukuza matumizi ya mkakati katika Nchi Wanachama ili kuboresha utekelezaji wake.

Vijana: watashiriki kikamilifu katika kukuza na kutekeleza mkakati na watakuwa muhimu katika kuonyesha thamani yao na kushirikiana na wenzao. Kadhalika, watasaidia katika kutafuta rasilimali, pamoja na utekelezaji, ufuatiliaji, na tathmini ya mkakati ili kuhakikisha ufanisi wake. Wanatarajiwa kushirikiana na mashirika yanayofaa ili kuharakisha utekelezaji wa mkakati, kuhakikisha mbinu ya kina na yenye matokeo. Kupitia juhudi za utetezi, vijana watahimiza Nchi Wanachama kukumbatia na kujumuisha mpango wa utekelezaji wa mfumo wa Mkakati wa kushirikisha Vijana, kujumulisha juhudi za kitaifa na malengo ya bara.

Africa CDC YAT4H[26] : huhudumu kama wawakilishi wa vijana wa Kiafrika na hutoa ushauri kwa uongozi wa Africa CDC kuhusu utekelezaji wa mkakati huo kwa kuzingatia ushiriki wa vijana wenye maana na ushirikishwaji wa afya ya umma na kuhakikisha ujumuishaji. Kundi la washauri pia litaisaidia Africa CDC katika kuhakikisha utekelezaji wa mkakati huo kwa wakati ufaao na kwa ufanisi, kudumisha mtazamo wa uwazi na mwitikio wa kufikia malengo yaliyowekwa, na ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa mkakati huo.

Tume ya AU (AUC): hutekeleza jukumu muhimu katika kutekeleza **Mkakati wa Africa CDC wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni,** kwa kufanya juhudi kubwa za uhamasishaji miongoni mwa vijana katika bara zima na kuunganisha mkakati huu na Mkakati mkuu wa Ushiriki wa Vijana wa Tume. Kupitia Idara ya Wanawake, Jinsia na Vijana, Tume hiyo itaunga mkono ujumuishaji wa vijana na uongozi katika shughuli za Africa CDC.

[26] Africa CDC, 2023. Announcement of the Africa CDC Youth Advisory Team for Health (YAT4H). [Online] Available at: https://africacdc.org/news-item/announcement-of the-Africa-CDC-youth advisory-team-for-health-yat4h/ [Accessed 02 January 2024].

Nchi Wanachama: huwianisha Mkakati wa Africa CDC wa Kushirikisha na Kuhusisha Vijana katika Afya ya Ulimwenguni na vipaumbele vya kitaifa na muktadha kwa kuwashirikisha kikamilifu vijana katika utekelezaji wa Utaratibu Mpya wa Afya ya Umma na Mpango wa Mkakati wa Africa CDC katika ngazi ya kitaifa. Nchi Wanachama zinapaswa kutambua na kuwashirikisha vijana kama wachangiaji wenye ujuzi katika mipango ya kitaifa ya afya ya umma, hivyo kuthamini maarifa na ujuzi wao katika kuunda hatua zenye ufanisi za afya. Zaidi ya hayo, Nchi Wanachama zinapaswa kuwianisha sera zao za kitaifa za vijana na kanuni na malengo ya mkakati huo ili kuhakikisha mfumo shirikishi na unaounga mkono ushirikishi wa vijana katika mipango ya afya ya umma.

Washirika wa kimataifa na wa ndani: wanatoa usaidizi wa kitaalam ili kuwezesha utekelezaji wa mkakati, hasa katika jamii ambazo ni vigumu kuzifikia na ambazo washirika wamepewa nafasi ya kipekee kuzihudumia, hivyo basi kuimarisha utendaji kazi, ufikiaji na ufanisi wake. Watasaidia katika kukusanya rasilimali zinazohitajika ili kuhakikisha utekelezaji wa mkakati huo kwa ufanisi na kutoa msaada kwa ufuatiliaji na tathmini yake ili kutathmini hatua zinazopigwa na matokeo. Isitoshe, washirika watasaidia katika kutambua mapungufu yoyote katika mchakato wa utekelezaji na kutoa mapendekezo yanayofaa kushughulikia masuala haya inapohitajika.

Kampeni ya Uhamasishaji kuhusu COVID-19 ya AUBingwa. Mei 2022 - Kinshasa, DR Congo

IAN BANDA
AFRICA CDC
YOUTH PRE - CONFERENCE

Sura ya 4: Ufuatiliaji na tathmini

Utaratibu wa M&E utaanzishwa ili kusimamia kwa uthabiti utekelezaji wa mpango wa kimkakati. Ili kufikia malengo na matokeo ya mkakati huu, ufuatiliaji na tathmini itahusisha wafanyakazi wa Africa CDC, vijana kutoka maeneo mbalimbali, washiriki wa vijana katika mipango ya Africa CDC, Africa CDC YAT4H na wadau wengine muhimu na washirika.

Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC. Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

Kadhalika, kutakuwa na kikundi cha wataalam kitakachofuatilia utekelezaji wa mkakati katika ngazi mbalimbali na kufanya na/au kusimamia tathmini za kila mwaka, hivyo kuhakikisha mipango ya kimkakati inasalia kuendana na malengo ya mkakati. Kikundi hicho cha wataalam kitajumuisha wawakilishi kutoka Africa CDC, washirika, washauri wa vijana, na watakutana kila mwaka ili kuchambua kwa kina hatua zilizopigwa kuambatana na malengo ya kimkakati, changamoto zilizojitokeza, na suluhisho zilizochukuliwa ili kukabiliana na changamoto hizo. Ili kupata maendeleo ya ziada ya mkakati, uchunguzi wa kila robo mwaka utafanywa kwa utaratibu na Mpango wa Vijana wa Africa CDC kuhusu malengo ya kimkakati.

Katika msingi wa mfumo wa M&E ni matriki ya matokeo, chombo kilichoundwa kufuatilia kwa makini maendeleo ya shughuli kuelekea kufikia malengo ya kimkakati. Matriki hii itaeleza kwa kina matokeo mahususi, pamoja na viashirio vinavyohusika na malengo ya kupima utendakazi.

Mwishoni mwa utekelezaji wa mkakati huo, utafiti wa kina wa tathmini utafanywa ili kutathmini matokeo yaliyopatikana. Tathmini hii ya mwisho itasaidiwa na ukaguzi wa nje ili kuthibitisha matokeo. Matokeo yatawasilishwa mara moja kwa washikadau wote. Katika tathmini hizi ni muhimu kuzingatia tofauti za jinsia, na kutathmini jinsi na ikiwa sera zinazojumuisha jinsia zinabuniwa na kujumuishwa katika mipango ya afya ya Africa CDC.

Katika ari ya uwajibikaji, taratibu za ukusanyaji maoni zilizogatuliwa zitaanzishwa, kwa kutumia majukwaa ya kawaida na ya kidijitali ili kuwawezesha vijana kuchangia maarifa yao kuhusu utekelezaji wa mkakati huo kwa njia inayojumuisha kundi la wataalam.

Mkutano wa Pili wa Vijana wa Afrika CDC. Novemba 2023 - Lusaka, Zambia

JE, MAFANIKIO YANAONEKANAJE?

AU inaendelea kuimarisha mifumo ya ufuatiliaji na utoaji taarifa kuhusu ushirikishaji wa vijana katika bara hili kupitia viashirio vya utendaji kazi katika Mpango wa Afrika wa Hatua Kuwezesha Vijana. Vile vile, Africa CDC inabuni majukumu ya ufuatiliaji katika mpango wake wa kimkakati kwa wahusika katika ngazi za bara, kikanda na kitaifa.

Malengo ya mkakati huu yanazingatia kanuni za SMART - maalum, zinazoweza kukadiriwa, zinazoweza kutimizwa, zinazofaa na zinaweza kutekelezwa kwa muda fulani. Katika hali hii, viashiria vilivyotengenezwa dhidi ya malengo vitalingana na kanuni hizi.

LENGO LA KIMKAKATI	VIASHIRIAJI
Kubuni mfumo wa kuratibu na kujumuisha ushirikishaji wa vijana ndani ya Africa CDC.	Mkakati wa Ushirikishaji wa Vijana na Ushiriki katika Afya ya Ulimwenguni unatekelezwa kikamilifu. Idadi ya nchi zinazopitisha mkakati huo katika ngazi za kitaifa. Idadi ya RECs zinazopitisha na kushirikishwa ili kusaidia utekelezaji wa Mkakati wa Africa CDC kwa Vijana katika ngazi ya kikanda. YAT4H imeanzishwa. Idadi ya wataalam vijana wanaohusika na Africa CDC katika kubadilishana maarifa na kukusanya tarakimu kuhusu afya katika hafla na mipango ya Africa CDC kila mwaka. Hali ya kila mwaka ya ushirikishaji wa vijana katika shughuli za afya duniani ulifanyika
Kutoa fursa au nafasi zinazoweza kufikiwa na zinazojumuisha (ana kwa ana na za kidijitali) kwa ajili ya ushirikishaji na ushirikiano wa vijana na wenye maana.	Idadi ya matukio/mijadala ya vijana inayoandaliwa kila mwaka ili kukuza ushiriki wa vijana katika masuala ya afya ya umma. Idadi ya vijana wanaohusika kupitia majukwaa haya kila mwaka. Idadi ya mabingwa wa afya ya vijana wanaofunzwa katika mipango ya afya kila mwaka. Idadi ya vijana waliofikiwa na jamii kila mwaka. Idadi ya watetezi wa afya ya vijana wanaotambuliwa/tunukiwa kila mwaka.

Kuwezesha na kukuza ushirikiano wa vijana katika mipango ya afya ya umma kwa kutoa rasilimali na ushirikiano na wadau mbalimbali wa sekta tofauti.	Idadi ya mitandao inayoongozwa na Shirika la Afya ya Umma la Afrika (AfPHC) inayoanzishwa barani kila mwaka. Idadi ya vijana wanaofunzwa kupitia AfPHC kila mwaka. Idadi ya miradi ya jamii inayotekelezwa kila mwaka kwa ushirikiano na vyuo vikuu. Idadi ya vijana wanaoshiriki kila mwaka katika mipango/miradi hii ya uhamasishaji.
Kuendeleza mipango ya kupanua wingi na ubora wa wafanyakazi wa kitaalamu wa afya ya umma, na kuajiri, kutoa mafunzo, kushauri na kuhifadhi vipaji mbalimbali	Idadi ya misaada ya mafunzo (Mipango ya Kitaalam ya Vijana) inayotolewa na kutekelezwa kila mwaka. Idadi ya matukio ya ushauri yanayofanyika kila mwaka. Orodha iliyosasishwa na kudumishwa ya wataalam/washauri wa vijana katika afya ya umma. Idadi ya nafasi za ajira na fursa za ushauri zinazotolewa kila mwaka (kubuni ajira). Idadi ya ufadhili wa masomo na mafunzo yanayotolewa kila mwaka. Ukaguzi wa kila mwaka wa ripoti ya utaalamu wa afya ya umma ya vijana barani Afrika hufanywa na kutolewa. Idadi ya kozi/mipango fupi ya masomo/mafunzo inayoandaliwa kila mwaka.
Kuunda na kuunga mkono taratibu endelevu za ufadhili wa bara na kikanda kwa ajili ya utekelezaji wa mipango inayoongozwa na vijana.	Fedha za hazina maalum zilizowekwa na kulenga kusaidia mipango/miradi na shughuli zinazoongozwa na vijana. Idadi ya changamoto za uvumbuzi wa afya ya umma zinazopangwa kila mwaka. Idadi ya miradi ya uvumbuzi inayoungwa mkono kila mwaka. Idadi ya tuzo za ruzuku zinazotolewa kwa vijana wanaosomea afya ya umma kila mwaka.

KIAMBATISHO CHA 1: MIRADI MUHIMU INAYOPENDEKEZWA

Mkakati huu unajumuisha miradi kadhaa bora inayolenga kuleta mabadiliko katika bara zima. Miradi hii imeanzishwa ili kuongeza ufanisi wa utendaji kazi, kukuza uvumbuzi, na kuboresha ufanisi wa jumla wa mkakati. Kwa kuzingatia maswala muhimu kama vile mageuzi ya afya ya kidijitali/teknolojia na uvumbuzi, utetezi, ukuzaji wa afya na ongezeko la wahudumu wa afya ya jamii, vipaji vya vijana na ukuzaji wa uongozi, ushauri, uzalishaji wa nafasi za kazi, na uwakilishi mkubwa wa vijana, mkakati huu unalenga kubuni utamaduni wa uboreshaji wa sekta afya wa kila wakati na ukuaji endelevu. Miradi hii muhimu inawakilisha dhamira ya Africa CDC ya kuafikia malengo yake ya kimkakati na kuwawezesha vijana kuwa viongozi wa afya ya umma wa leo na kesho barani Afrika.

MIRADI	NI GANI?
Vijana wa Afrika katika Mtandao wa Afya wa Kidijitali (YiDHN) **(Kiwezeshaji A)[27]**	Kuunda mtandao maalum kwa vijana katika afya ya kidijitali kutasaidia kukuza sauti za vijana, kukuza uvumbuzi unaoongozwa na vijana, na kuleta karibu viongozi vijana na mashirika yaliyoanzishwa. Hii hatimaye itaimarisha mfumo wa afya ya kidijitali barani Afrika. Malengo ni: 1. Kutoa jukwaa kwa viongozi vijana katika afya ya kidijitali kuungana, kushirikiana na kusaidiana. 2. Kutetea ongezeko la uwakilishi wa vijana na kushiriki kwao katika mipango, sera na uongozi wa afya ya kidijitali. 3. Kuonyesha na kuongeza ubunifu wa afya ya kidijitali unaoongozwa na vijana kote Afrika. 4. Kukuza uwezo wa vijana kubuni, kutumia na kutathmini mafanikio ya suluhu za afya ya kidijitali.
Changamoto ya Ubunifu wa Afya ya Umma (PHIC) **(Kiwezeshaji A)**	Shindano la kila mwaka ya ubunifu wa afya ya umma linalolenga mashirika yanayoongozwa na vijana ambayo yanatoa suluhisho la teknolojia rahisi katika huduma ya afya katika ngazi za mitaa, kitaifa, kikanda, na bara. Litakamilika kwa fainali katika YPC ya kila mwaka ambapo mshindi atatunukiwa ufadhili wa mtaji ili kusaidia kuongeza uvumbuzi wake.
Mpango wa Ushirika wa Africa CDC (Mpango wa Wataalam Vijana) **(Kiwezeshaji B)**	Huu ni mpango wa msaada wa masomo/mafunzo ambao utaajiri, kupeleka, na kutoa mafunzo kwa wataalamu wa afya ya umma kuhudumu kwa mwaka 1 au 2 katika Makao Makuu ya Africa CDC, vituo vya kitaifa na RCCs. Lengo kuu ni kutambua na kutumia vipaji vya vijana katika sekta ya afya ya umma ili kuendesha na kuingiza ajenda ya bara katika ngazi za kitaifa na kikanda na kuimarisha uratibu kote Afrika.

[27]Hii ni ya kuashiria ni kipaumbele kipi au Kiwezeshaji gani katika Mpango wa Mkakati wa Africa CDC 2023-27 ambao mradi muhimu unahusishwa nao.

AU Bingwa 2.0 (Watetezi wa Afya ya Vijana) **(Kipaumbele 1)**	Hii itashuhudia kuboreshwa kwa mpango wa Bingwa wa sasa wa AU hadi AU Bingwa 2.0, ambao utahamasisha na kuhimiza utoaji wa chanjo zaidi ya zile za kukabilina na COVID-19 na kuzingatia kupunguza mzigo wa magonjwa yanayoweza kuzuilika. Mradi wa AU Bingwa 2.0 utatumia ushirikishwaji wa vijana katika kuafikia usalama endelevu wa afya barani Afrika ili kuchangia "mpango wa wafanyakazi milioni 2 wa afya ya jamii" ulioidhinishwa na Uamuzi huo (Assembly/AU/Dec.649 (XXIX) ulioungwa mkno na Viongozi wa Nchi na Serikali wa Muungano wa Afrika (AU), katika Kikao cha 29 cha Kawaida cha AU mwaka 2017. Vijana wa Kiafrika wataajiriwa, watafunzwa, na kuwezeshwa kuhudumu kama Wafanyakazi wa Afya ya Jamii (Vijana mabingwa wa Afya) kwa matokeo bora ya afya ya umma katika jamii zao. Mradi wa AU Bingwa 2.0 utatumika kama mpango wa kukuza na kubuni nafasi za kazi kwa vijana, hivyo basi kuwawezesha kuchangia kuimarisha mifumo ya afya na maendeleo endelevu. Ujumbe wa AU Bingwa 2.0 pia utapanuka ili kujumuisha utetezi wa utengenezaji wa chanjo na vifaa vya matibabu barani, na pia kushughulikiwa kwa SRHR, afya ya kiakili, mabadiliko ya hali ya hewa, AMR (Udhibiti wa viini sugu), ushirikishwaji na uhamasishaji wa jamii na mada nyingine za dharura za afya na changamoto kwenye bara.
AU Bingwa PLUS **(Kiwezeshaji D)**	Mpango wa Bingwa PLUS unalenga kuwawezesha vijana wa Kiafrika (wenye umri wa miaka 18-35) kushughulikia masuala ya afya ya umma katika jamii zao. Utatumika kama kitoleo/kiongeza kasi, kwa kutoa ufadhili, ushauri, na rasilimali ili kuwasaidia viongozi vijana kukuza na kutekeleza suluhisho bunifu na kubwa za kukabiliana na changamoto za afya ya umma katika jamii zao. Africa CDC inaweza kutoa idhini na thibitisho kwa mashirika ya jamii ya kiraia (CSOs) na mashirika yanayolenga vijana ili kutekeleza Bingwa PLUS chini ya usimamizi wa Mpango wa Vijana wa Africa CDC.
Mipango ya ushauri **(Kiwezeshaji B)**	Ushauri unaolengwa kwa wataalamu wa afya ya umma kote barani utapitia njia mbili: 1Utoaji ushauri mpana, unaoweza kufikiwa kupitia video zilizorekodiwa kwenye kituo cha YouTube cha Africa CDC, mikutano ya moja kwa moja ya mtandaoni na wataalam mnamo Alhamisi (siku iliyopendekezwa) kwa mazungumzo ya moja kwa moja kwenye mitandao ya kijamii kila wiki. Ushauri wa kina wa ana kwa ana unaotolewa kwa Washirika wa Africa CDC na vijana wa Kiafrika. Vijana watapewa washauri kama sehemu ya mpango huo.

Shirika la Afya ya Umma ya Africa CDC (AfPHC) **(Kipaumbele 1 - Kiwezeshaji D)**	AfPHC vitakuwa vilabu vilivyoanzishwa na wanafunzi wenyewe katika vyuo vikuu vinavyoungwa mkono na kuidhinishwa na Africa CDC. Africa CDC itabuni vifaa vya mtandaoni vya ushirikishi ili kuwasaidia wanafunzi kuanzisha vilabu hivyo na itatoa mafunzo kwa wakufunzi ili kuwaingiza wanachama wa vilabu waanzilishi kutoka vyuo vikuu walioshiriki awamu ya majaribio. Vilabu hivyo vitaandaa miradi ya jamii ili kusaidia utetezi wa afya ya umma kuhusu masuala yalioko kwenye mada. Vitashirikiana na kuripoti shughuli zake kwa Africa CDC kupitia kituo cha ushirikishi cha mtandaoni. Africa CDC itawezesha ubadilishanaji wa maoni wa mtandaoni na pia washiriki kujifunza ili kukuza ushirikiano baina ya Afrika na kutumia YPC au hafla nyigine kama majukwaa ya kuwakutanisha wajumbe wa AfPHC.
Sauti za Vijana (Youth Voices) **(Kipaumbele 1 - Kiwezeshaji D)**	Africa CDC itaandaa midahalo kadhaa ya vijana mtandaoni na nje ya mtandao ili kukuza ushiriki wa vijana kuhusu masuala ya afya ya umma ambayo hutokea katika bara zima, kupitia mitandao, gumzo za mtandaoni, matukio ya ndani. Midahalo hii itafikia kilele katika kongamano la YPC la kila mwaka, ambalo maswala yatakayoafikiwa yatakuwa muhimu kwa matokeo ya CPHIA.

Uzinduzi wa Mkutano wa Kwanza wa Vijana. Desemba 2022 - Kigali, Rwanda

Vituo vya Afrika vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa
Ring road, 16/17, Haile Garment Square,
S.L.P. 3243, Addis Ababa, Ethiopia,
Simu: +215 (0) 11 551 77 00,
Faksi: +251(0) 11 551 78 44

www.africacdc.org

africacdc